

En betydelig Uoverensstemmelse hersker der jo mellem Mindretallet og den ærede Ordfører for Flertallet ikke blot med Hensyn til de Forslag til videregaaende Bestemmelser, der ikke ere medtagne i Mindretallets Forslag, men ogsaa i Henseende til Spørgsmaalet om den foreslaaede Lovs tilbagevirkende Kraft. Mindretallet maa formene, at det er stemmende med en korrekt juridisk Opfattelse, at Loven ikke faar tilbagevirkende Kraft paa de inden dens Emanation fuldbbrødede Dispositioner, og det kan ikke anse det for i saa Henseende tilstrækkeligt, hvad Lovforslaget bestemmer i sin § 6 om Parcellers Fæstelygt, at Loven ikke skal finde Anvendelse paa Parceller, der ere blevne bortleiede eller bortforpagtede, inden den blev givet, for ved disse Leetemaals eller Forpagtingers Ophør. Man maa nemlig vel erindre, at det ikke alene er den Eier, som maasse med Offre fra sin Side, har truffet en Disposition over Parcellerne i Henhold til de bestaaende Rettsregler — Regler, der jo, efter hvad vi have hørt, ingenlunde ere klare, og uden at Administrationen har modsat sig denne Disposition —, at det, jeg gjentager det, ikke alene er ham, som kan blive brøstholden ved en saadan tilbagevirkende Kraft fra Lovens Side, men at det Samme ogsaa kan komme til at gjælde en Trediemand, som har erhvervet en Eiendom, der er stiftet ved Sammenlægning af slige Parceller. Dette kan saaledes f. Ex. blive Tilfældet, hvis en Eier har solgt en saadan Eiendom, hvorpaa der i Forveien sidder en Forpagter eller Leier, og den nye Kjøber saa efter Leetemalets Ophør faar et Paalæg om, at den Eiendom, som han har havt god Grund til at anse for fæstetvangsfr, herefter skal behandles som fæstetvangspligtig. (Madvig: God Grund, naar Lovene forbyde det?). Ja, hvorfor har Administrationen da ladet det passere?

Jeg tror, at Mindretallet ved at række Haanden til de Forandringer i det Bestaaende, som indeholdes i dets Forslag, er gaaet ind paa, hvad der med Rimelighed kan forlanges, og at det med Grund har kunnet modsætte sig videre gaaende Forslag, der ikke kunne siges virkelig at være begrundede i Forholdenes Nødvendighed, men med Hensyn til hvilke blot mere sideordnede Hensyn gjøre sig gjældende.

Carlsen: Saavidt jeg har kunnet forstaa af, hvad der er fremkommet i denne Sag fra de ærede Taleres Side, staar jeg ikke paa ganske samme Standpunkt som nogen af dem. Jeg finder mig derfor forpligtet, kunde jeg sige, til at motivere min Stemmegivning, naaget der med Hensyn til de enkelte Paragrafer er kommet saa mange Bemærkninger frem fra den ene og den anden Side, at det ikke i den Henseende maasse kunde være afgjørende nødvendigt for mig at tale. Jeg skal dog naturligvis gjøre opmærksom paa de Punkter i selve de enkelte Paragrafer, som jeg fortrinsvis maa anse for utilraadelige. Jeg skal nu begynde med at bemærke, at det er noget Egent ved denne Sags Behandling, at man taler saa meget om Aand. Den ærede Minister talte i sin Tid om Fæstelovgivningens Aand og sagde, hvad han forstod derved, at det var en Aand, som havde udfillet og fremdeles burde udfille Fæstelovgivningen i Bondestandens Interesse; jeg har hørt Udtalelser af den ærede Ordfører, som gjøre, at jeg tror, at han, om end forskjellig i sin Opfattelse fra Ministeren, dog ikke er saa overvidentlig langt borte fra et lignende Standpunkt. Jeg tror nu, at jeg i Betænkningen af 23de Mars f. A. har godtgjort, at dette Standpunkt ikke er det historisk Rigtige; jeg tror ikke, at man med Rette kan sige, at Fæstelovgivningen af de enevældige Konger er udfillet ensidig i Bondestandens Interesse, men de have virkelig efter Tid og Leilighed søgt at ramme Almenvellet, saa godt de kunde efter hver Tids Opfattelse; dette har været Hovedsynspunktet for deres Lovgivning. At det i Dvrigt var ganske naturligt og nødvendigt, at Lovgivningen maatte sætte sig i Virksomhed i forrige Aarhundrede, saavel tilskyndet af Tidsaanden som af økonomiske Grunde, for at reise Bondestanden til en virkelig agerdyrkende Stand fra, hvad den i Grunden endnu den Gang var — jeg tænker her paa Gaardmændene —, nemlig den egentlige Arbejderstand paa Landet, det er Noget, som jeg tror, Enhver maa indrømme, som kjenner de daværende Forhold; Kongerne have maasse undertiden grebet feil, men jeg tror i det Hele, at det har været Almenvellet, de have havt for Øie, naar de have taget indgri-